

પાપના દુષ્પરિણામ દૂર કરવા માટેનાં પ્રાયશ્ચિત્ત

(Atonement to eliminate the harmful effects of sins - Gujarati)

ગ્રંથનું મનોગત

સામાન્યપણે એમ કહી શકાય કે, ધર્મશાસ્ત્રએ બાધ્ય અથવા નીંદનીય કહેલાં કૃત્ય કરવા, એટલે પાપ ! પાપ વ્યક્તિને પતિત બનાવે છે, તેની અધોગતિ કરે છે. તેને લીધે તેને રોગ, ગરીબી ઇત્યાદિ ભોગવવી પડે છે. પાપકર્મોના ફળ ભોગવ્યા સિવાય કોઈને પણ છૂટકો નથી. થયેલાં પાપો વિશે પશ્ચાત્તાપ વ્યક્ત કરીને ધર્મએ કહેલી શિક્ષા જો ભોગવી, તો પાપથી છૂટકારો મળી શકે. ધર્મએ કહેલી શિક્ષા ભોગવવી, એને ‘પ્રાયશ્ચિત’ કહેવાય છે. અન્ય પંથોમાં ‘પાપની સ્વીકૃતિ (કબુલી) આપવી, દાનધર્મ કરવું અને પશ્ચાત્તાપ થવો, તેનાથી પાપનિવૃત્તિ થાય છે’, એમ કહેવામાં આવ્યું છે. હિંદુ ધર્મએ માત્ર એનાથી પણ આગળ જઈને વિવિધ પાપોની સૂચિ (યાદી) બનાવીને પાપની તીવ્રતા અનુસાર વિવિધ પ્રાયશ્ચિતો, દેહાંત પ્રાયશ્ચિત સુધ્ધાં કહ્યા છે. પાપનું દુષ્પરિણામ દૂર કરવા માટે કેટલાંક ધર્મશાસ્ત્રીય માર્ગ પ્રસ્તુત ગ્રંથમાં કહેવામાં આવ્યા છે.

પાપ-પુણ્યાત્મક કર્મોને કારણે નિર્માણ થનારાં સુખ-દુઃખના બંધનોની પેલે પાર જઈને સતત સચ્ચિદાનંદ અવસ્થામાં રહી શકાય તે માટે એવાં કર્મો કરવા પડે છે કે, જેને કારણે કર્મફળ લાગુ પડતું નથી. કર્મનું પરિણામ ટાળવા માટે શું કરવું જોઈએ, તેનો પણ ઊંહાપોહ આ ગ્રંથમાં કરવામાં આવ્યો છે.

આ ગ્રંથ વાંચીને વાચકોને પાપ-પુણ્ય ભણી જોવાની એક નવી દષ્ટિ પ્રાપ્ત થાય અને પાપ-પુણ્યના પેલેપાર જઈને આનંદપ્રાપ્તિ કરી લેવા માટે સદૈવ સાધના કરવાની પ્રેરણા મળી રહે, એવી શ્રી ગુરુચરણોમાં પ્રાર્થના !

- સંકલક

અનુક્રમણિકા

(કેટલાક વિશિષ્ટતાપૂર્ણ સૂત્રો [મુદ્દાઓ] ‘*’ ચિહ્નથી દર્શાવ્યાં છે.)

૧. પાપ	૧૧
* સમષ્ટિ પાપ તથા યુદ્ધ અને નૈસર્ગિક આપત્તિ	૧૧
* પાપનું મહત્ત્વ * પાપ ન લાગવું	૧૩
* પાપનાં દુષ્પરિણામો કેવી રીતે દૂર કરવા ?	૧૮
૨. પાપ-પુણ્ય બંને સાથે સંબંધિત સૂત્રો (મુદ્દાઓ)	૪૩
* પુણ્ય માટે વિચાર પર્યાપ્ત છે; જ્યારે પાપ માટે કૃતિ આવશ્યક હોવી	૪૩
* પાપ-પુણ્ય લાગવાના નિયમો	૪૫
* સંતોના પાપ અને પુણ્ય * પાપ-પુણ્યના ભાગીદાર	૪૭
* ‘પાપ અને પુણ્ય’ એ ‘લેવડ-દેવડ હિસાબ’ કરતાં પણ સૂક્ષ્મ હોવાં	૪૮
* વિવિધ કર્મો અને પાપ-પુણ્ય	૪૯
* પૈસા મેળવવાની પદ્ધતિઓ અને કરવામાં આવનારા વ્યય (ખર્ચ) અનુસાર નિર્માણ થનારાં પાપ અને પુણ્ય	૪૯
* પાપ-પુણ્ય અને આયુષ્ય	૫૦
* પાપ-પુણ્યના પ્રમાણ અનુસાર મૃત્યું પછીનું સ્થાન	૫૧
* પાપ-પુણ્ય અને આધ્યાત્મિક ઉન્નતિ	૫૪
* જ્ઞાની જ પાપ-પુણ્યના પરે જઈને કર્મ કરી શકવો	૫૪
૩. કર્મની અપરિહાર્ય સ્થિતિ	૫૫
* સજીવ અને નિર્જીવમાંથી કોઈનો પણ કર્મથી છૂટકારો ન હોવો	૫૭
* વિવિધ યોગમાર્ગોમાં કર્મો અપરિહાર્ય હોવા	૫૭
૪. કર્મના પરિણામો ટાળવાના ઉપાય	૫૮
૫. કર્મો ક્યાં સુધી કરવા જોઈએ ?	૬૦
૬. કર્મો છૂટવા	૬૩
૭. પાપ-પુણ્યના પેલે પાર જવા માટે સાધના આવશ્યક !	૬૩